Utlåtande GrUU 58/2017 rd– U 60/2017 rd

Grundlagsutskottet

Statsrådets skrivelse till riksdagen om ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (Politiska partier och politiska stiftelser på europeisk nivå)

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets skrivelse till riksdagen om ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (Politiska partier och politiska stiftelser på europeisk nivå) (U 60/2017 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för utlåtande till stora utskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- konsultativ tjänsteman Heini Huotarinen, justitieministeriet
- professor Tuomas Ojanen.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- professor Päivi Leino-Sandberg.

SKRIVELSEN

Förslaget

Europeiska kommissionen lade den 13 september 2017 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 1141/2014 av den 22 oktober 2014 om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser (COM(2017) 481 final). Syftet med förslaget är att korrigera brister som har uppdagats vid tillämpningen av det nuvarande regelverket.

Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet understöder målen med ändringen, det vill säga att täppa till luckor i lagstiftningen, öka öppenheten och säkerställa en förnuftig användning av de tillgängliga budgetresurserna.

Statsrådet anser att det i princip är ett motiverat förslag att endast partier i fortsättningen skulle kunna ge sitt stöd vid inrättandet av ett europeiskt politiskt parti. Det är ändå viktigt att få noggrannare bedömningar av vilka konsekvenser ändringen skulle ha i praktiken och av om ändringen skulle påverka de befintliga politiska gruppernas ställning.

Statsrådet understöder en sänkning av medfinansieringskravet för europeiska politiska partier och stiftelser. Ändringen förbättrar verksamhetsförutsättningarna för olika politiska grupper.

Statsrådet anser att det behövs en noggrannare granskning av förslaget att europeiska politiska partier bör se till att de nationella medlemspartiernas webbplatser innehåller upplysningar om partiets politiska program och partisymbol samt om könsfördelningen bland kandidaterna vid det senaste valet till Europaparlamentet och dess ledamöter i Europaparlamentet. Kommissionen bör noggrannare utreda om de sanktioner som följer av underlåtenhet att uppfylla kraven är proportionerliga.

Statsrådet motsätter sig inte en ändring av fördelningsmodellen så att den andel av finansieringen som är oberoende av partiets storlek sänks.

Statsrådet anser att det behövs en noggrannare granskning av förslaget att ansvaret för en ekonomisk sanktion i vissa situationer skulle bäras av en fysisk person som är ledamot av det europeiska politiska partiets eller den europeiska politiska stiftelsens förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan, eller som har rätt att företräda, fatta beslut om eller utöva kontroll över det europeiska politiska partiet eller den europeiska politiska stiftelsen. Förslagen innehåller oklarheter exempelvis om hur det ska avgöras när en fysisk person är ansvarig för att ha underlåtit att tillhandahålla uppgifter eller tillhandahållit vilseledande uppgifter. För de punkter som gäller en fysisk persons ekonomiska ansvar bör kommissionen utreda vilka konsekvenser ändringarna kan medföra i praktiken.

Statsrådet understöder förslaget om att ändra tidpunkten för utvärderingsrapporten så att även konsekvenserna av dessa ändringar kan beaktas i utvärderingen. Statsrådet anser att en övergripande utvärdering av hur förordningen fungerar bör göras om några år. Förordningen började tillämpas först för några månader sedan och det finns ännu inte tillräcklig erfarenhet av hur den fungerar så att det i detta sammanhang skulle finnas skäl att se över en ändring av förordningen ur ett bredare perspektiv.

Statsrådet fäster rent allmänt uppmärksamhet vid betydelsen av konsekvensbedömning och öppen utfrågning vid lagberedning. Kommissionen har inte låtit göra någon konsekvensbedömning av ändringsförslaget. Vid beredningen bör det säkerställas att de föreslagna ändringarna inte medför oskäliga hinder för demokratiskt arbete.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Europeiska kommissionen lade den 13 september 2017 fram ett förslag (COM(2017) 481 final) till förordning om ändring av förordningen om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser (Europaparlamentets och rådets förordning (EU,

Euratom) nr 1141/2014 av den 22 oktober 2014 om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser). Syftet med förslaget är att korrigera brister som har uppdagats vid tillämpningen av det nuvarande regelverket. Bland annat parlamentet och ett flertal europeiska partier har krävt att bristerna korrigeras.

Statsrådet understöder målen med ändringen, det vill säga att täppa till luckor i lagstiftningen, öka öppenheten och säkerställa en förnuftig användning av de tillgängliga budgetresurserna. Statsrådet är positivt inställt till de flesta ändringsförslagen, men menar att vissa förslag måste granskas närmare och att konsekvenserna av ändringarna måste bedömas noggrannare. Grundlagsutskottet omfattar statsrådets ståndpunkt i fråga om de föreslagna ändringarna i förordningen.

Vidare vill grundlagsutskottet på ett mer allmänt plan fästa uppmärksamheten vid vissa omständigheter som påverkar bedömningen av förslagets konsekvenser.

Kommissionen föreslår att det i förordningen ska föreskrivas om skyldighet för ett europeiskt politiskt parti att i sin ansökan om finansiering inkludera belägg för att dess medlemspartier löpande har offentliggjort vissa uppgifter på sina webbplatser (artikel 18). Statsrådets ståndpunkt är att kommissionen noggrannare bör utreda om de sanktioner som följer av underlåtenhet att uppfylla kraven är proportionerliga. Grundlagsutskottet noterar att kommissionen också föreslår ändringar i förordningens bestämmelser om den ansvariga myndighetens befogenheter (artikel 27) och om fysiska personers ansvar (artikel 27 och 30). Utskottet menar att kommissionen också i fråga om dessa ändringar bör utreda om de är proportionerliga.

Kommissionen har inte låtit göra någon konsekvensbedömning av ändringsförslaget. Det har motiverats med att förslaget inte förväntas få några vidare ekonomiska, sociala eller miljömässiga konsekvenser. Med hänsyn till syftena med förslaget och dess kopplingar till hur demokratin och medborgarnas rättigheter tillgodoses på unionsnivå menar utskottet att det är viktigt att konsekvenserna bedöms omsorgsfullt. I likhet med statsrådet anser utskottet att det är viktigt att få noggrannare bedömningar av vilka konsekvenser ändringen skulle ha i praktiken och av om ändringen skulle påverka de befintliga politiska gruppernas ställning. Vid beredningen bör det säkerställas att de föreslagna ändringarna inte medför oskäliga hinder för demokratiskt arbete.

Utöver behovet av en lämplig konsekvensbedömning vill grundlagsutskottet fästa uppmärksamhet vid vikten av en offentlig och öppen lagberedning. Utskottet har tidigare i ett liknande sammanhang som gällde bestämmelser med anknytning till en fungerande demokrati ansett det särskilt viktigt att beredningen är öppen (GrUU 50/2016 rd). I strävan att stärka det demokratiska inslaget i unionen och legitimiteten för unionens beslutsfattande vore det enligt utskottet av större betydelse att öka öppenheten i lagberedningen än att genomföra till exempel de nu föreslagna ändringarna i bestämmelserna om europeiska politiska partier och stiftelser.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDE

Grundlagsutskottet meddelar

att det omfattar regeringens ståndpunkter i saken med prioriteringarna ovan.

Utlåtande GrUU 58/2017 rd

Helsingfors 14.12.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Annika Lapintie vänst
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Ilkka Kantola sd
medlem Kimmo Kivelä blå
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Jaana Laitinen-Pesola saml
medlem Markus Lohi cent
medlem Juha Rehula cent
medlem Wille Rydman saml
medlem Ville Skinnari sd
medlem Matti Torvinen blå
ersättare Mats Löfström sv.

Sekreterare var

utskottsråd Liisa Vanhala.